

PÁZMÁNY

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészeti- és Társadalomtudományi Kar

Doktori és Habilitációs Iroda

Intézményi azonosító: FI79633
1088 Budapest, Mikszáth tér 1.

Nyelvtudományi Doktori Iskola

Tantárgyleírás

Tanegység neve: Szintaxis I (Generatív szintaxiselmélet)	Szemeszter: I.
Tanegység kódja: BNY-DK-001	
Oktató neve: Surányi Balázs	<u>Előadás</u>

Tematika

A kurzus az emberi nyelvek szintaxisának témakörébe vezeti be hallgatóit a generatív szintaxiselmélet alapján. A hallgatók megismerkednek a szintaxiselmélet alapfogalmaival, céljaival és módszereivel, valamint az emberi nyelveket jellemző legalapvetőbb szintaktikai jelenségek elemzésének lehetőségeivel. A főbb tárgyalt témák: A generatív szintaxiselmélet alapfogalmai: a nyelv autonómiája; a szintaxis autonómiája; nyelvi variáció és univerzálék a szintaxisban; az Univerzális Grammatika fogalma és a nyelvvelsajátítás. A grammatikai modellezés céljai; külső és belső nyelv, módszertani kérdések. Szintaktikai kategóriák: szófajok a szintaxisban, a szintagmák kategóriái, szintagmák és szintaktikai fejek, a szintagmák szerepei a mondatban. Szintaktikai szerkezet: szintaktikai összetevők, az összetevős szerkezet tesztelése, az összetevős szerkezet reprezentációi. A szintagmák belső szerkezete: hierarchikus szerkezet a szintagmákon belül, vonzatok és szabad bővítmények, specifikálók. Szelekció és argumentumszerkezet: régensek és vonzatok, a szelekció típusai, argumentumszerkezeti alternációk, tematikus szerepek és grammatikai szerepek, expletívumok. Funkcionális szerkezet: A mondat funkcionális szerkezete, a főnévi szintagma funkcionális szerkezete. Kiejtetlen alanyok és kontroll. Anaforák és kötési viszonyok. Áthelyezések a szintaxisban.

Ajánlott olvasmányok:

- Alberti, Gábor. 2006. A magyar mondatelmélet és gyakorlata generatív megközelítésben III. A háttérelmélet. HEFOP Bölcsész Konzorcium. 11–36.
- É. Kiss Katalin–Szabolcsi Anna. 1992. Grammatikaelméleti bevezető. In: Strukturális magyar nyelvtan I., Mondattan. Szerk. Kiefer Ferenc. Budapest: Akadémiai.
- Roberts, Ian. 2012. Összehasonlító mondatelmélet. Eger: Líceum Kiadó.

Követelmények:

- Írásbeli vizsga
Szorgalmi feladatok